

UNITAT DIDÀCTICA
1r CICLE ESO

Maria Beneyto
Cuñat

MARIA BENEYTO CUÑAT

Poeta, novel·lista, contista i articulista, Maria Beneyto inicia la seua trajectòria sota el franquisme, tot publicant en valencià i en castellà. La seua poètica evoluciona des d'un realisme que denuncia les injustícies per qüestions de llengua, gènere, classe social o ideologia política fins a una poesia simbolista i experimental des del primer intent. La novel·la *La dona forta* (1967) va significar un impuls decisiu en la renovació formal i temàtica de la narrativa valenciana de postguerra. La reflexió sobre la condició femenina, tant des d'un punt de vista personal com col·lectiu, és present en tota la seua obra.

L'any 2025 l'Acadèmia Valenciana de la Llengua l'ha declarada escriptora de l'any, per la qual cosa s'han reeditat i traduït algunes de les seues obres i s'han afegit obres de prosa i poesia inèdites.

EN AQUESTA UNITAT CONEIXERÀS ALGUNA DE LES FACETES DE L'AUTORA.
TINDRÀS MOLTES PROPOSTES DE TREBALL, NO ÉS NECESSARI QUE LES REALITZES TOTES!
TRIA'N AQUELLES QUE S'ACOSTEN MÉS ALS TEUS INTERESSOS.

NELA 25

Què soc, qui soc? Si la meua poesia no ho diu, ho diré jo. Una dona nascuda a València, plantada a València com un dels seus arbres —un taronger potser— que, encara que té molts anys, es nega a envellir.

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudis Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025.

L'AUTORA. Biografia mínima

Maria Beneyto Cuñat (València 1920—2011) va ser una poeta i narradora valenciana. De ben jove va viure la Guerra Civil i la repressió franquista, que marcaren profundament la seua vida i la seua obra. Tot i les dificultats que hagué d'afrontar, començà a escriure i, a partir dels anys cinquanta, es consolidà com a autora reconeguda en els cercles literaris, tant en castellà com en valencià.

Els seus primers llibres en català, *Altra veu* (1952) i *Ratlles a l'aire* (1956), la situen dins la Generació dels 50, juntament amb poetes com Fuster, Estellés o Carmelina Sánchez-Cutillas entre d'altres. També conreà la narrativa, contes i novel·les, amb què acumulà premis molt importants. Va publicar en valencià el recull de contes *La gent que viu al món* (1966) i la novel·la *La dona forta* (1967), una de les més interessants i innovadores, tant per la forma com pel contingut, de les publicades al País Valencià en la dècada dels seixanta.

El fet d'escriure en dues llengües generà crítiques que la van portar a guardar silenci durant molts anys. Després de publicar *Vidre ferit de sang* (1977) es retirà tretze anys de la vida pública. Va reprendre l'activitat literària als noranta amb obres com la reedició de *La dona forta* i amb noves publicacions com *Poemes de les quatre estacions* (1993), *Elegies de pedra trencadissa* (1997) o *Bressoleig a l'insomni de la ira* (2003), premiat amb el Premi de la Crítica.

Va morir a València el 2011.

Durant l'any 2025, any de la declaració d'Escriptora de l'Any per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, s'han publicat diversos llibres inèdits, com ara la novel·la *Al límit de l'absurd*, el poemari *El que resta d'un clam perdut. 37 poemes inèdits* o *El riu ve crescut*, traducció al valencià de la novel·la *El río viene creciendo*.

Pots llegir-ne la biografia completa ací:

https://buscador.womenslegacyproject.eu/catsalog/97314330_cat?locale=cat/

Posa't a prova

Contesta de manera individual les qüestions següents:

On va nèixer Maria Beneyto Cuñat?

- ☐ Barcelona
- ☐ Madrid
- ☐ València

En quin any?

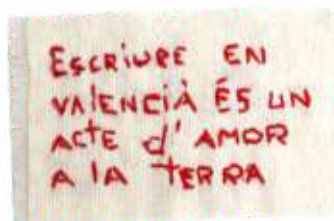
- ☐ 1920
- ☐ 1918
- ☐ 1894

? Quin fou el seu primer llibre en valencià? De quin gènere?

Comprova que ho has entés

- ▶▶▶ A quin grup literari se l'associa i amb quins altres autors/es?
- ▶▶▶ Quina és la novel·la més destacada que publicà el 1967 i quins temes innovadors tracta?
- ▶▶▶ Per què es va retirar de la vida literària després de 1977?
- ▶▶▶ Quin premi i quines obres marquen el seu retorn als anys 90 i 2000?

NELA 25

Perquè soc valenciana, senzillament, i perquè «sent» la meua terra. Puc assegurar-te que, si la meua formació exclusivament castellana no fera un esforç tan gran d'aquest acte d'amor que és escriure en la nostra llengua, jo no seria bilingüe.

Entrevista de Joan Fuster a Maria Beneyto
Fons Joan Fuster, Biblioteca de Catalunya

Maria Beneyto Cuñat, que havia passat la seua infantesa a Madrid, va tornar a València durant la Guerra Civil i ja s'hi va quedar. Tenia 17 anys. En acabar la guerra la seua família fou represaliada i no li va resultar fàcil sobreviure en l'ambient que es va generar durant els anys següents, els del franquisme. Amb tot, potser perquè havia enyorat molt la terra de la infantesa durant els anys que estigué fora («òrfena de la mar, vaig créixer»), va decidir escriure també en valencià.

Ella mateixa ho conta a Josep Ballester i Lluís Alpera:

«Castellana —diu Beneyto— ha estat la meua formació. Castellà s'ha parlat sempre a casa, i a Madrid, on vaig viure deu anys d'infantesa, tu em diràs com es parlava. No obstant això, vaig escriure català, amb un gran esforç i tirant mà del diccionari, perquè ho considerava un deure i un deute amb la meua terra. Va ser també que volia complaure en allò una persona, ja difunta i molt estimada».

Josep Ballester, «Entrevista a Maria Beneyto: A la meua obra hi ha un sentiment d'absència i una certa propensió al drama. El corb de Poe té part de la culpa». Avui, Suplement de Cultura, (26- XI-1993).

→ **Pregunta:** Quan tornes a València l'any 1937, als dotze anys, escoltaves català al carrer?

Resposta: Sí, però tampoc no massa, perquè la gent que pretenia l'ascens social no parlava valencià. La gent més humil, sí.

→ **P:** Es a dir, els obrers...

R: Els obrers, perquè com que jo he tingut també molta simpatia als obrers, em sentia molt a gust escoltant-los.

→ **P:** D'on ve aquesta simpatia?

R: Jo què sé, potser perquè mon pare era socialista. Em sentia més a gust. Els comprenia millor. Pensava en la injustícia de la seua situació. Em posava al seu lloc moltes vegades. I això era quelcom que em pertanyia també. Em posava al costat d'ells inconscientment, segurament per les idees que mon pare m'havia tramés d'alguna manera.

→ **P:** Quan va morir ton pare?

R: Va morir quan jo era ben jove: tenia tretze anys. Encara no havia acabat la guerra. Va ser un accident molt absurd. Estaven a punt de mobilitzar-lo, i als qui estaven en aquesta situació els posaven un distintiu, i els dedicaven serveis auxiliars i, quan hi havia un bombardeig, ell anava a auxiliar la gent, a conduir-los als refugis i tot això. I en una d'aquestes circumstàncies, una metralla el va ferir en un turmell. No varen donar-li cap importància. Va vindre a casa, el vaig curar amb alcohol, car ma mare tenia cataractes i no podia fer-ho. Jo pràcticament era una xiqueta, amb mon pare malalt i ma mare cega. Tot un drama, com pots imaginar. Llavors vaig curar-lo, vaig atendre'l el millor que podia, però allò que semblava una raspadeta de no res, la veritat fou un mal greu que anava complicant-se i, quan ens n'adonàrem, se li havia fet la cama plena de pus... Jo havia de fer les cures, patint com no tens idea en sentir que es queixava moltíssim, i que la ferida feia mala olor. De fet, jo em posava malalta en cada cura que havia de fer. Fixa't en quina situació em trobava. A més, havia d'anar a escola, a classes nocturnes per completar un poquet la meua formació que ja havia quedat prou minvada.

→ **P:** En castellà, naturalment.

Alpera, Lluís, 1938-. «Entrevista amb Maria Beneyto».

Aiguadolç, L', 1996, núm. 22, p. 49-60,

<https://raco.cat/index.php/Aiguadolc/article/view/65316>.

Llegiu en parelles els dos fragments d'entrevistes.

Parlem-ne

Comenteu entre vosaltres quins aspectes de la vida quotidiana durant la guerra hi apareixen o què us ha impressionat més de la situació que conta.

Imagineu que podeu entrevistar-la hui en dia. Ella tindria 105 anys, molt lúcids.

Redacteu dues o tres preguntes noves sobre aquella experiència i una més sobre l'actualitat.

Al 2011, quan va morir, i malgrat el temps de silenci, de retir literari o exili interior, com dirien algunes veus, Beneyto havia publicat una trentena de llibres, dels quals 11 foren en valencià. Amb tot, deixà quasi enllestides per a publicació unes quantes obres més, que estan veient la llum actualment.

Investiguem

En grup

Completeu la data de publicació dels títols anteriors, el gènere literari i la llengua originària i amplieu la llista:

	DATA DE PUBLICACIÓ	GÈNERE (NOVEL·LA, CONTE, POESIA)	LLENGUA
<i>La gent que viu al món</i>			
<i>El riu ve crescut</i>			

Beneyto, «una escriu el que coneix»

Maria Beneyto va escriure novel·les i narracions curtes, com ja has llegit, tant en castellà com en valencià. La seua afecció a l'escriptura apareix ja a escola, en les petites redaccions i contes que havia d'escriure.

JOSEP CARLES LAÍNEZ (JCL): *És capaç de recordar el primer text que va escriure?*

MARÍA BENEYTO (MB): Sí, encara que no en singular. Segurament era un d'aquells exercicis de redacció i petits contes que vaig escriure en el col·legi i que algunes vegades em premiaven. Els meus professors, optimistes, tractaven d'aconseguir-me beques, confiant en un futur literari que, bé o malament, ha existit, a pesar de la interrupció de la guerra, que va entrebancar aquest camí que hauria d'haver seguit pels procediments normals d'estudis.

JCL: *I la seua família li donava suport, clar.*

MB: Per descomptat. Era la il·lusió tant del meu pare com meua. Tots dos teníem 'esperança que algun dia seria escriptora. Això, per a ell, era especialment important, perquè dels seus set fills —i jo l'única dona— era l'única també a demostrar i heretar les seues aficions literàries

Entrevista de Josep Laínez (2003): «La voz de la escritura: una entrevista a María Beneyto», en *Estudios en torno a la obra de María Beneyto*, Josep Laínez (comp.), 2008, Ajuntament de València.
Traducció: Marta Pérez Roig.

I va escriure molt, en castellà, la llengua que aprén a Madrid a escola. Però també en valencià, la llengua que la lliga a la terra amb la qual es compromet. Va ser llegida i premiada en el seu moment, encara que, si busquem el seu nom o les seues obres, en la majoria dels llibres de Text no els trobarem, o els trobem només citats —de moment!

Però primer **repassem** una mica:

Refresqueu en parelles la vostra memòria: quants escriptors coneixeu? I quantes escriptores? Recordeu què han escrit? Apunteu-los en aquesta graella:

ESCRITORES	OBRES	ESCRITORS	OBRES

Hi ha més homes o més dones? Per què penseu que és així?

Serieu capaç d'enllaçar el nom d'aquestes autores amb la seua imatge i amb una de les postals literàries? Prova-ho i confirma si ho has encertat en la pàgina de [l'ILC](#), postals literàries.

CARMELINA SÁNCHEZ -CUTILLAS Les coses importants són les que no ho semblen	ISABEL DE VILLENA Els pànics ofegats encara criden	MARIA BENEYTO El qui vertaderament ama no oblidarà mai	MERCÈ RODOREDÀ Només el nom de les coses és innocent	MONTSERRAT ROIG Tot és una llarga nit sense respostes. Tota la vida un desert fet de paraules no dites, de silenci amenaçant
--	--	--	---	--

Si ho has aconseguit a la primera, enhorabona! Si no, és moment potser d'anar buscar informació d'aquestes autores. Identifica-les amb el seu temps i escriu el nom d'alguna de les seues obres. Pots començar per aquests enllaços:

Women's Legacy '[Womens Legacy](https://www.womenslegacy.org/).

AELC <https://www.escriptors.cat/>

Autora	Data/Època	Títol

Parlem-ne

Dediqueu una estona a parlar en classe dels resultats de la graella, siguen els que siguen. Escriuiu les conclusions grupals o els dubtes que us hagen sorgit, i esperem que al final de la unitat podreu afegir una escriptora més a la vostra llista.

Les escriptores valencianistes

Com has pogut comprovar, Maria Beneyto Cuñat no estava sola. Forma part d'una genealogia d'autores i també d'un moment literari molt interessant i productiu. Recorda que viuen en ple franquisme!

Maria Lacueva Lorenz ha investigat molt sobre les escriptores valencianes dels segles XIX i XX, pots consultar la pàgina web [Dones i valencianisme](https://donesi.valencianisme.org/) si vols saber més coses sobre elles. De moment, llig el text següent.

El 1969, Beatriu Civera va escriure: «Prova n'és, de la maduresa d'una llengua, quan als seus rengles literaris compareixen noms de dones. Açò fa referència a la nostra literatura, on a poc a poc van incorporant-se firmes femenines, i tant de bo que puguen totes elles passar a la història». La novel·lista i contista Beatriu Civera es refereix a les escriptores que, com ella mateixa, van decidir escriure en valencià durant els anys del franquisme

Van conrear diversos gèneres literaris: per exemple, Anna Rebeca Mezquita Almer i Matilde Lloria eren poetes; Maria Ibars, a banda de poeta, també és autora de contes, novel·les i també d'una obra teatre popular, escrita amb Sofia Salvador, la qual també es dedicava a la poesia i a la narrativa. Maria Beneyto i Carmelina Sánchez-Cutillas van escriure diversos llibres de poesia, però a més a més, van dedicar-se a la narrativa, mentre que Maria Mulet, mestra de professió, es va centrar en la poesia i els contes infantils. Algunes d'elles, com Beatriu Civera, Carmelina Sánchez-Cutillas i Maria Beneyto, no només escrivien literatura, sinó que també publicaven articles sobre temes culturals en diaris o revistes.

Maria Lacueva, *Elles prenen la paraula: recuperació crítica i transmissió a les aules de les escriptores valencianes de postguerra*. Tesi

Marca quins gèneres literaris va conrear cada autora.

	Anna Rebeca Mezquita Almer	Maria Ibars i Ibars	Matilde Llòria	Beatriu Civera	Sofia Salvador	Maria Beneyto Cuñat	Carmelina Sánchez-Cutillas	Maria Mulet
POESIA								
NARRATIVA								
TEATRE								
ARTICLES								

Explica què creus que signifiquen les paraules de Beatriu Civera citades per Lacueva.

Relaciona les imatges de les autores amb el seu nom:

- Anna Rebeca Mezquita
- Beatriu Civera
- Sofia Salvador
- Matilde Llòria
- Maria Beneyto
- Carmelina Sánchez-Cutillas
- Maria Ibars
- Maria Mulet

Investiguem

Treballem en grups. Trieu una autora cada grup i, a partir dels recursos que tingueu a l'abast, busqueu almenys tres títols de les seues obres i si van guanyar premis. Apunteu-los a la taula i poseu en comú la informació.

Ací tens dos poemes escrits
en la mateixa època:

FIDELITAT

N'estàs contenta?, em pregunte
cada dia en llevar-me del llit.
Estàs contenta d'ésser dona?
I en arribar la nit, pense
en tot açò, car m'ajuda
a pensar-ho la son dels altres.
I és aleshores quan se me'n fuig
la llibertat i fins i tot
l'orgull, com dos lladrets alegres.
Malgrat això, de matinada,
retornaran a mi en silenci
fidels al sexe que em donaren,
al ganxet i a tot el vell einam
que em defineix, que ens defineix.

Carmelina Sánchez-Cutillas i Martínez Madrid,
1921—València, 2009
[Conjugació en primera persona](#), (1969)

L'ENGANY

Jo soc la dona forta de la Santa Escriptura.
(Mai no hi hagué més feble, més humil criatura.)
Mai no hi hagué un silenci més compacte que el meu
tancant els camins vívids a més crescuda veu.
Els em motegen freda, i serena, i valenta.
I estic plena de pànic i de tristor calenta.
Els són sens rels pregones, i sens força i sens pau.
Els són el covard sempre, o el dolent, o l'esclau.
Els són els vents aqueixos que ajuden tota flama,
ells, folls, els gots de l'ombra, la veu tensa que clama.
I jo no sé quin núvol equivocat i estrany
posà en mi l'aigua aquesta, de font que no em [pertany.
Però mai no vaig dir-los: «Companys, també soc terra.
De flama soc i d'aigua, d'elements sempre en guerra...»
No els diguí la por meua a la nit, a la mort.
Prop de mi, no sabia que estic morint-me, el fort...
No és l'estil meu, sabeu-ho, lluir per la ferida
la vida.

Maria Beneyto Cuñat, *Ratlles a l'aire*. 1956.

Primer de tot, si hi ha paraules que no coneixes, busca-les al [Diccionari Normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua](#) (AVL), un diccionari que pots descarregar en el teu mòbil. Ho sabies?

Fes un repàs de mètrica i marca la resposta correcta:

	FIDELITAT			L'ENGANY		
Quantes estrofes té el poema?	una	dues	tres	una	dues	tres
Segons la rima, els versos són:	- assonants - consonants - apariats - lliures			- assonants - consonants - apariats - lliures		
Segons la quantitat de síl·labes, la majoria de versos del poema són:	art major		art menor	art major		art menor

Escriu un vers que t'haja cridat l'atenció de cada poema.

De què creus que parlen els poemes? Fes un pensament i escriu de manera breu quins poden ser els temes més importants.

Parlem-ne

Poseu en comú a classe els resultats. Recordeu que una de les coses més interessants que té la poesia és la seua capacitat de generar diferents lectures i, per tant, la majoria de les respostes poden ser possibles sempre que s'argumenten o es justifiquen amb elements del text.

Aprofiteu el moment de debat comú per a comparar els dos textos. Trobeu que tenen coses en comú o no cap?

Inves-**tic**-a:

Busqueu altres poemes d'altres autors i autores de la mateixa època i compareu-los. Quina temàtica predomina? Hi ha semblances en la manera d'escriure? Es pot parlar de generació?

Tria un dels dos poemes, el que més t'haja interessat per la raó que siga. Recita'l en veu alta. Fes-lo teu, dona-li vida. Per aconseguir-ho, intenta:

- dir-lo amb veu clara, i molt a poc a poc.
- dir-lo per parts: fes una pausa quan trobes una coma o un punt, als finals de vers, i també quan t'agrada la paraula que dius.
- no afluixar la veu quan acabes una frase, sinó dir-la de manera forta i clara.

Reflexionem

Dividiu la classe en dos grups per treballar cadascun dels dos poemes.

«**Fidelitat**»: Per parelles mixtes. Plantegeu-vos dues preguntes:

- La primera, la pregunta que es fa el poema «Estàs contenta d'ésser dona?», i adapteu-la als companys: «Estàs content d'ésser home?». Apunteu-ne els resultats. Després, canvieu els rols
- Què són per a vosaltres les coses que us defineixen? Escriviu-ne un parell de manera individual I després compareu les respostes. Trobeu moltes diferències entre unes respostes i les altres?
- Prepareu una exposició de les conclusions al grup-classe.

«**L'engany**»: Per parelles mixtes.

- Plantegeu-vos aquesta pregunta: us ha passat mai que per fora semblàveu persones fortes però per dins teníeu por o inquietud? Expliqueu-vos-ho entre vosaltres breument.
- Escriviu cada persona de la parella 2 versos que comencen per «Jo soc... però...». Si els podeu fer amb rima apariada ja seria meravellós!
- Prepareu una posada en comú —com si fora un recital—els versos del grup per a compartir-los amb el grup-classe.
- Us animeu a cantar-la? Escolteu la versió de «L'engany» que fa Eva Gómez:

<https://www.youtube.com/watch?v=bOfV6GrTwRY>

Maria, narradora

Que la poesia governa la meua vida literària és ben clar, encara que també la narrativa em domina en èpoques i períodes que jo definiria com a mandats de l'inconscient, a vegades inajornables. Sol succeir-me en moments crucials de la meua vida en què, d'alguna manera, demane auxili al món extern, imaginat o no, quan la soledat és més forta i decisiva. Recórrec aleshores a la companyia d'uns éssers que tal vegada existeixen i estan ací esperant —qui sap on— que els senta, que els traduïsca de l'oblit o del no-res (o que, en definitiva, els invente).

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: *María Beneyto. El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudis Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025

Parlem-ne

- ➡ Després de llegir el fragment, parlem a classe sobre el que vosaltres penseu sobre la narrativa com a refugi: «mandats de l'inconscient», «demane auxili», «soledat forta i decisiva», «éssers que tal vegada existeixen».

➡ Què vol dir «inventar éssers» per a no sentir-se sola, sol? Heu viscut mai alguna experiència semblant (amb llibres, música, pel·lícules, etc.)?

➡ Penseu que la literatura és només ficció o també pot ser una manera de «demandar ajuda»?

El col·legi, per cert, no era un lloc de martiri per a mi com ho era per a ells i era on vaig començar a ser escriptora sense saber-ho, perquè era maldestra per als números —continue sent-ho—, però no per a les lletres, estranyes sigles que vaig descobrir com atreta per un imant, crec que més prompte del que és normal en una xiqueta. I així va començar la cosa. Vaig destacar molt prompte en exercicis de redacció i en els concursos de contes que el mateix col·legi propiciava, cosa que entusiasmava el meu pare que escrivia teatre i no tenia més fills amb tendències literàries que jo [...].

Nosaltres érem una família valenciana que després de deu anys de viure a Madrid va tornar a València quan el govern republicà es va traslladar a la nostra ciutat. Allí vam viure la guerra amb grans dificultats, sobretot per a poder atendre la malaltia del meu pare, produïda per un trosset de metralla que va donar origen a una infecció no descoberta a temps, i que va acabar en gangrena que jo curava en estar la meua mare cega de cataractes, sense tampoc una altra assistència mèdica, perquè aquesta estava ocupada amb els hospitals i el front (vull oblidar, sense esmentar-ho, com era d'horrible curar una ferida plena de blaus i que podia, als 13 anys, amb els meus germans en el front de combat, i la meua mare, com ja he dit, cega de cataractes). I encara que fora de nit, llegint —la meua gran passió i el meu únic lenitiu—, i fins i tot escrivint coses que no sabia si eren contes, proses poètiques o ben bé què, encara que la veritat és que encara no havia descobert la poesia. Jo estava anèmica perduda i patia la situació, però resistia. Resistia en part perquè les lletres existien també i, en moments molt escassos, m'acompanyaven, cosa que em permetia evasions, somnis i una certa manera d'enfrontar-me a la vida, com una manera de captar els missatges que algú, alguna cosa, em transmetia. Jo diria ara que sentia la poesia abans de conèixer-la

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras»,
dins de JATO, MÓNICA: *María Beneyto. El laberinto de la palabra poética*,
Col. «Estudis Universitaris», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025
[Il·lustració de Helga Ambak per a Maria Beneyto, una dona forta](#)

Parlem-ne

Com has llegit, en una època duríssima i traumàtica per a la família Beneyto Cuñat, i sobretot per a Maria, quasi una xiqueta, la lectura i l'escriptura ajudaven l'autora a resistir. Enmig de la guerra i les privacions, la literatura era una necessitat vital.

Què en penses? Què és per a tu la lectura? T'agrada escriure textos creatius? Creus que és habitual que les persones que escriuen ho facen per necessitat o per anar-se la vida», com un ofici?

Organitzeu un debat a l'aula sobre la figura de l'escriptora/escriptor.

Les narracions

Llig aquests fragments de tres de les seues obres narratives:

1

Així que te'n vas i ja s'ho faran. Bon moment escollires, germanet. Sempre saberes ser oportú. Tu eres qui anava a enfrontar-se a Antoni i a defensar la família, qui no tenia por de res? Et menjaves el món. (De boqueta, clar.) Fanfarró. Fantasma. Aquesta és la paraula que et defineix: fanfarró. I el pitjor del cas és que jo vaig creure en tu. Els altres se'n reien, coneixent-te, però jo sempre tenia amb mi alguna cosa teua que et salvava. Estava també l'afició que compartíem per la botànica, els animals, la vida a l'aire lliure... I detalls com la teua provisió de caramels i bombons, sempre assequibles a la voracitat de la xicoteta Flori, com tots em déieu. (Altres coses, no tan bones, les oblide.) En fi, que, a més d'anar-te'n en el moment més difícil per a tots nosaltres, te'n vas sense dir ni pruna a ningú. Com si hagueres fet un desfalc i fugires, encara que supose que això se sabia, i boniquets són els del banc com per a callar-s'ho. I és que, mira, quan se m'apodera una idea, no hi ha qui me la traga del magí. I aquesta és la de la teua fugida. Però, de què?, de qui? «Fugir de la crema», és a dir, del tremend problema familiar que travessem, podria ser la clau. I m'indigna, m'enfureix només pensar-ho, perquè, ja t'ho dic, jo apostava per tu. Et defenia sempre quan se t'atacava. Pau i jo t'hem estimat molt perquè érem «els nanos» i, encara que et senties una mica prepotent—amb certa paternitat suplent en absència del pare—, el que és cert és que eres bo per a nosaltres i ens defenies de la fèrria disciplina que imposava a la casa «el sergent major», d'altre nom Elena. I és que, no sé si per ser els dos majors o per què —en realitat a penes li portaves dos anys—, hi havia entre vosaltres una certa rivalitat.

2

(A Xènia) li semblava Lutxi una dissortada —apassionada, gelosa— que no sabia viure. Li feia pena en el fons, veure que sempre escollia malament: s'enamorava i ja no veia més enllà. Era que Lutxi no donava massa importància als diners i sí a la joventut, «al físic», dels homes, la qual cosa, per al sentit comú de Xènia, no deixava de ser un perfecte disbarat... Ja li havia pronosticat que per aquell camí acabaria malament. No era cap xiqueta ja, i havia de pensar en el dia de demà.

—Cal saber viure, filla [...]. Els homes que sols conèixer en les desfilades, en la passarel·la, no són homes per a estimar-los: això ho has de comprendre d'una vegada per a sempre. Però tu no t'escalives. I, la cosa pitjor, és que et lliures en cos i ànima —tu, la reina dels models— a qualsevol d'aqueixos garrits presumptuosos, sense posar-hi les teues condicions. I això és pensar amb els peus, arruïnar-te. Quan n'hi ha tants d'altres... —Deixa'm estar, Xènia. No vinc a rebre els teus raonables consells.

El lloc estava silenciós. I l'altre, si havia arribat a anar-hi, tampoc no portava llum. Movent-se dins l'ombra, i tens a la més petita remor, va esperar tots els seixanta minuts de l'hora. I quan cridà, la veu es pareixia poc a la seua normal.—Ets aquí? Dues paraules negres llançades al buit.

—Ramon, covard, on ets?

L'obscuritat callava.

—Ix, ix del teu amagatall, valent. Ara es veurà què tens d'home!

Cap veu humana no va dibuixar-se en l'ombra.

Tornava a cridar. Es buidava tot en crits esgarrats fins a deixar l'esquelet de la por agermanat en l'os de la veu.

—Lladre, covard, morral...

3

No, la seua veu no tenia ja res a veure amb aquella mena d'**estertor**, amb aquell bram d'espant **tel·lúric** sota el cel mut.

—Fill de mala mare, bord!...

Suava. No sabia d'on li venien les **riuades de pànic**. Coneixia, però, que era un *pànic* nou, diferent. No el ja conegut de sempre (el que allà en el fons li deia des de feia més d'un any que ell no en seria capaç). Una por nova, sí, que tenia arrels a terra. Terra potser.

Molt a prop es va moure un tros de nit o d'ombra, fent un soroll petit. Ràpidament s'encongí i totes les seues fibres es van disposar no sabia realment a què. Era un sorollet lleu, seguit d'altres. Passos. Podien ser passos...

I de sobte va adonar-se d'allò que l'havia fet moure's en un instintiu moviment de defensa. Ja sabia a què s'havia disposat. A furtar el cos. A fugir. (És que no sabia ell, des de sempre, que acabaria fugint?)

«La intenció»

Comprova que ho has entés

Qui parla en els textos? En quina persona gramatical està escrit el fragment?

	3a persona	1a persona	2a persona	més d'una
<i>La intenció</i>				
<i>La dona forta</i>				
<i>Al límit de l'absurd</i>				

Quins temps verbals hi predominen?

	present	passat	futur
<i>La intenció</i>			
<i>La dona forta</i>			
<i>Al límit de l'absurd</i>			

TEXT 1

- ☒ Com defineix la narradora el germanet?
- A. Valent
 - B. Responsable
 - C. Fanfarró
 - D. Generós
- ☒ Quina afició compartien els germans?
- A. La música
 - B. La botànica i els animals
 - C. El futbol
 - D. El cinema
- ☒ Què portava sempre el germanet que agradava a la narradora?
- A. Còmics
 - B. Caramels i bombons
 - C. Llibres
 - D. Una guitarra
- ☒ Quina actitud tenia el germanet amb els germans menuts?
- A. Era molt dur
 - B. Era protector
 - C. Era indiferent
 - D. No vivia amb ells

Tria una frase del text que t'haja cridat l'atenció i explica breument què t'ha fet imaginar o sentir.

TEXT 2

Explica amb les teues paraules què signifiquen en el text:

- ☐ **dissortada:**
- ☐ **disbarat:**
- ☐ **presumptuós:**
- ☐ **escalivar-se:**

Escriu una frase inventada amb cadascun.

TEXT 3

Marca el **sinònim** de les paraules següents:

estertor	tel·lúric	riuades de pànic
● estètica ● respiració anguniosa ● lloc estret	● terrenal ● lunàtic ● marítim	● gran quantitat ● inundació ● pluja

I al contrari, escriu l'**antònim** de:

es buidava	covard	pànic

Interpreta

Per què penses que Xènia considera que Lutxi «acabarà malament»?
Explica-ho en un parell d'oracions.

Al text només tenim l'opinió de Xènia sobre els gustos de la seua germana en qüestió de parelles. Segons ella, quins són els criteris que utilitza Lutxi per escollir-les?
A tu, què et sembla?

La intenció» és el primer text narratiu que escriu en valencià. Tot i ser un relat, es poden trobar recursos propis del llenguatge poètic. Series capaç de posar en marxa els teus coneixements i dir, per als casos següents, quins són?

- ➡ soroll petit, paraules negres, cel mut:
- ➡ riuades de pànic:
- ➡ Cap veu humana no va dibuixar-se:

Escriu

Tria una d'aquestes propostes d'escriptura:

Reescriu el **text 1** en forma de **diàleg**. T'hauràs d'inventar, és clar, el o els personatges que hi interven. També la posició que adopten respecte al tema.

Escriu el **monòleg interior** de Lutxi mentre escolta a Xènia. El seu pensament pot anar d'una postura a altra, és millor triar amb prudència i pensar en el futur o seguir els sentiments i viure el moment.

Imagina que eres Ramon amagat. Escriu l'escena des del seu punt de vista: què estàs sentint, què fas i què penses quan escoltes aquells crits i insults.

Aprofundim: «Una hora curta»

El conte que us proposem «ens presenta les dures i míseres condicions de vida del proletariat urbà.» En «Una hora curta» Salvadora, la protagonista del conte, viu en una casa que tenia ben poc de casa, «té cinc fills i un en camí i un marit sense treball.»

Diuen —ella m'ho conta— que era un dia enlluernant de maig. Quan descriu, amb aquest gest tan ple de les seues mans i els seus ulls, l'ambient, jo veig les plantes, resignades al balcó però cridant flors al carrer. Unes flors mínimes, de plantes pobres, és clar. Geranis, herba-sana i plantege, unes fulles grosses que servien per a les cremades. [...]

El carrer era estret, gris, amb mosques. Llefiscós d'humitat o de rascles indefinibles, de temps aturat i de vida bruta. Al seus racons restaven coses que ningú no reclamava, abandonades al seu propi oblit, i això feia que el carrer pareguera sempre estranyament inquiet, entre vius residus i veus que pujaven fins a dalt, per mai no deixar-nos sols. I la casa era ben poca cosa. Una casa que semblava imitar les coves com en un acte de bona intenció. Fonda, fosca.

No es trobava gens bé. El ventre li feia mal. Més cada vegada. I la urgència de la data es feia present, apressant-la, perquè el vestit havia de ser tramés a temps, segons va prometre. La senyoreta Mercé ja li ho havia advertit.

—Podrà vosté, Salvadora, en tan pocs dies? Pense en la responsabilitat del compromís en què es fica. El vestit cal tenir-lo acabat dijous. És el dia que combrega la nena, a les nou del matí.[...] Pense-ho bé. Si de cas vosté no pot fer-ho, Marieta farà la faena.

És clar. Marieta no tenia cinc fills. Ni el marit sense treball. Ni havia d'atendre la casa. Podia fer-ho ben còmodament.

—Però jo necessitava moltíssim aquells diners.

—Quant fa que t'has alçat? No t'he sentit. O és que no et gitaes al llit anit?

—Cal acabar això. És necessari.

—Necessari? Per què?

—Perquè em vaig comprometre a tenir-lo avui. La nena combrega aquest matí, què no ho saps? Per això i per cobrar-lo. I perquè hem d'estar bé amb ells perquè et donen aquella carta de recomanació. Si aconsegueixes aquesta feina, eixiríem un poc de penes.

Ella parlava espaiant les paraules. Apretava el dolor entre les dents sense deixar de cosir. Afanyant-se.

—Escolta, Aureli, fes alçar els xiquets i endus-te'ls. Açò meu a penes no tardarà a anar. Cal preparar-ho tot, que en acabar el vestit...

—Què és això que ja va? El part? Haver-ho dit dona! Vinga, deixa-ho tot. El vestit se'n va a fer punyetes ara mateix i tu et fiques dins el llit. Corrents me'n vaig a cridar a don Vicent.

—Que no, Aureli, deixa'm. Puc, puc encara. Emporta't els xiquets.

—Te'n vas al llit ara mateix. I sense dir ni pruna.

—Aureli, per l'amor de Déu. Emporta-te'ls. Ves-te'n. He d'acabar-ho. Mai no t'he demanat res, veritat? Dons açò t'ho demane pel que més vulgues. Deixa'm acabar. Puc, puc...

[...]

En eixir l'home, ella es mossegà els llavis ofegant el gemec que se li escapava. S'aconsolava parlant en veu alta.

—Senyor, doneu-me una hora curta! Ajudeu-me! I que em done temps. Tothom està esperant-me. No puc fallar-los.

[...]

—És quasi l'hora! Senyor, que puga, que espere una mica...

Va esdevenir-se en passar l'últim repunt a màquina.

—Déu meu! Les aigües ja...

[...]

Ella encara va poder llevar bastes i pegar les darreres puntades. Ni per un moment tenia els llavis quiets. Demanava constantment l'ajornament, la demora. Pregava per poder arribar. I ho estava aconseguint.

—Aureli!

Hi va acudir ell des de la cuina.

—Don Vicent? L'avise ja?

No, Aureli, escolta... (Una mica més, Senyor.) Aureli, dona'm la planxa. Neteja-la, que no taque. Ho planxe i queda enllestit. (Aguanta, aguanta fill. Ja vinc.) Sí, bé, Aureli. Ara estén-ho per l'altre costat. No tremoles. Aureli, no, no plores. Ja vinc... anem de seguida. La caixa. Dus la caixa. Ves alerta. T'he cremat. Aureli? Et fa molt de mal? La caixa, dona't pressa, afanya't!

Ell acostà la gran caixa de cartó. Va quedar el vestit ben col·locat, vistós. Eren les vuit. I trucaven a la porta.

—Venen a buscar el vestit. Aureli. Dona'ls la caixa... No, no te'n vages! Porta'm al llit primer. I crida, crida ja, de seguida, don Vicent!

I diuen —ella mateixa ho conta— que és així com jo vaig nàixer.

Adaptació

Beneyto, Maria, *La gent que viu al món*, Bromera edicions, 1997, p. 155-160

Comprova que ho has entès

Hi ha paraules que no coneixes? Busca-les al diccionari o pregunta si les saben els teus companys i companyes.

Qui parla en el text? En quina persona gramatical està escrit el fragment?

Cerca en el text aquestes paraules i uneix-les amb el seu sinònim:

combrega	enganxós, gomós
llefiscós	crit
gemec	fa la comunió

Explica què signifiquen aquestes expressions. Proposa una manera alternativa d'expressar el mateix:

	Significat	Alternativa
sense dir ni pruna		
dia enlluernant de maig		
Les aigües ja...		
Doneu-me una hora curta		

Al text hi apareixen quatre personatges. Quins són? Quines referències hi ha de cadascun? Completa la graella.

Nom	Qui és?	Quina relació té amb la protagonista?	Té veu al text?

Interpreta

Quines dificultats personals i familiars té Salvadora que compliquen la seua tasca? Quina diferència hi ha entre Salvadora i Marieta, segons el text?

Quin efecte provoca en el lector el fet que la narradora explique que així és com va nàixer?

Quins temes principals apareixen en aquest relat (per exemple: sacrifici, pobresa, dignitat, maternitat...)?

La descripció d'espais

Hi ha qui diu que descriure és pintar amb paraules, *és mostrar els detalls estrictament necessaris per despertar l'emoció i influir en els personatges*. En les obres literàries trobem sovint descripcions dels espais que ens ajuden a imaginar-nos els personatges, a comprendre'ls i, en això, Maria Beneyto és especialista.

Completa el text amb les paraules en cursiva:

Fotografia: [Carmen Carel](#)

L'espai és el lloc on es troben els personatges i on passa la història. L'espai pot ser:

.....: és un lloc que existeix en la realitat; pot ser una ciutat, un carrer, o una casa.

.....: és el lloc que no existeix però s'assembla molt a algun lloc real.

.....: és un lloc totalment inventat. El trobem sobretot en la literatura fantàstica o els contes màgics.

Segons **el punt de vista** de la veu narrativa, una descripció és si només s'explica el que es veu i la veu narrativa és imparcial i no fa cap comentari al respecte; en canvi, una descripció és si la veu narrativa dona la seua opinió i hi afegeix comentaris personals.

A partir d'aquesta graella, contesta les preguntes de manera raonada, amb exemples del textos.

Segons **el punt de vista de la veu narrativa**, quin tipus de descripció trobem en aquests fragments?

Segons **els elements** que s'expliquen, com és l'espai que es descriu?

Descriure un espai implica observar els elements que hi ha i fixar-se com estan distribuïts i quines qualitats presenten, les característiques físiques, objectives (si és exterior o interior, urbà o rural, el tipus de relleu i de vegetació que té...) o les impressions que provoca (si és acollidor, si inspira seguretat...).

Busca al fragment exemples de característiques objectives:

Característica descrita	Impressió que em provoca
El carrer era estret, gris, amb mosques	
Unes flors mínimes, de plantes pobres	

Dividiu la classe en grups de tres; cada membre del grup tria una manera de dibuixar l'espai descrit. Podeu utilitzar qualsevol material: llapis, aquarel·les, ceres, retoladors, collage o format digital, si us ve de gust.

De manera figurativa, el més realista possible —dibuixar el carrer, la casa, les plantes...

Abstracta. Pots representar les emocions amb colors i formes (lluminositat i fosc, brutícia i flors).

Altra persona dibuixarà el seu carrer o un espai que li siga propi.

Amb les il·lustracions de tots els grups prepareu una exposició.

Reflexionem

Organitzeu un debat a classe: és just el sacrifici de Salvadora? Què ens diu això de la societat del moment? I del paper de les dones? Relacioneu el text amb una situació actual en què les persones encara han de fer grans esforços per mantindre la família.

Creem

Maria Beneyto
Escriptora
de l'any 2025

Com ja sabeu, amb la declaració d'Escriptora de l'any, l'AVL ha posat en marxa moltes propostes. Una d'aquestes és la d'«El conte del mes», a partir del llibre de relats *La gent que viu al món*, en què s'ha proposat a autores actuals que escriguen «noves versions imaginatives d'aquests contes, quasi seixanta anys després de la seua publicació». En trobareu el resultat a la web: <https://www.avl.gva.es/escriptors-de-lany/maria-beneyto-contes/>

Com que la idea i el resultat ens sembla ben interessant, et passem a tu i a la resta de la classe el repte: fes una nova versió del conte «Una hora curta». Utilitzeu un fragment —un paràgraf, un diàleg— per portar el relat al vostre terreny. Jugueu i gaudiu. Ah! I compartiu els relats amb la resta de la classe!

NELA 25

"Perquè soc valenciana, senzillament. I perquè "sent" la meua terra. Puc assegurar-te que, si la meua formació exclusivament castellana no fera un esforç tan gran, d'aquest acte d'amor que és escriure la nostra llengua, jo no seria bilingüe."

Entrevista Joan Fuster a Maria Beneyto.
Fons Joan Fuster Biblioteca de Catalunya

Maria, poeta

Que la poesia governa la meua vida literària és ben clar, encara que també la narrativa em domina en èpoques i períodes que jo definiria com a mandats de l'inconscient, a vegades inajornables. [...]

En la poesia, és cert, visc com el peix o l'ocell viuen en el seu element, i és difícil que no veja poesia en quasi tot el que m'envolta. Però, a més, és la poesia la que em trau «de les meues caselles» íntimes, particulars, la que em fa preguntar-me i respondre'm, la que m'extrau el que posseïsc dipositat en mi com a herència tal vegada dels qui em van precedir (d'ací ve que no sàpia a vegades amb qui parlar o de qui parlar en parlar de mi mateixa o amb mi mateixa). I diré, també, que la poesia no és sempre consoladora, ni acompanya com la prosa. La poesia té amb freqüència alguna cosa d'exercici masoquista, que aprofundeix en les teues zones pantanoses, fa brollar sang on la carn no existeix i fa mal quan deixa de ser eixa il·lusió dels sentits que a vegades creu en la felicitat i els seus derivats.

BENEYTO, MARIA: «Al hilo de la vida. Al hilo de las palabras», dins de JATO, MÓNICA: *Maria Beneyto. El laberinto de la palabra poética*, Col. «Estudios Universitarios», IAEM, València, 2008. Traducció: Marta Pérez Roig, 2025

Parlem-ne

Després de llegir el fragment, parlem a classe sobre el que vosaltres penseu que hi diu sobre:

- ➡ Diferència que estableix entre la poesia i la narrativa
- ➡ Què vol dir que la poesia pot ser «un exercici masoquista»?
- ➡ Creieu que l'art (poesia, música, pintura...) pot fer tant de mal com de bé? Poseu-ne exemples.
- ➡ Què penseu que vol dir quan diu que a vegades no sap «amb qui parla en parlar de si mateixa»?

Cesc Roca, 2025

València de la meua llum, València
unida dolçament als mots que no existeixen,
per tal que el meu callar siga absolut
i el córrer de la sang meua només
lligue així el nostre llaç a la tendresa!

https://www.saldonar.com/documents/lilibres/maq/maria-beneyto_web.pdf

Artur Ballester, 1936

Llegiu aquests fragments de tres poemes coneguts de l'autora:

UN DELS MOTIUS

El carrer on vaig nàixer és estret per al vent,
per al sol i la lluna, per al pas de la gent.
Els balcons allí tenen tot l'any la roba estesa,
i molt prop, invisible, la meua greu tendresa.
En un forat fosquíssim d'aquell carrer sens llum,
la claror posà un raig per a fer-me **besllum**.
¿Com s'acostà la vida als meus ulls? ¿Amb quins passos?
¿Quines coses prendrien, diminuts, els meus braços?
Els records són gris-cendra. La paret, els gemecs,
i els meus germans, niuada, amb els **feréstecs** becs.
[...]

Cresquí estrangera i pobra dins mi, feta record
d'aires i boscs fosquíssims, enfonsats al meu nord.
(Tot allò, amics de l'ombra, ara ho dic sense por,
allò que soterrava sota les coves del cor,
tot allò que em feria, esgarrant la infantesa,
que em matava la flama de pregona tendresa,
és ara l'amor vívid que tinc per la ciutat,
al carrer on vaig nàixer, fortament arrelat).

Fragment
Ratlles a l'aire. València: Torre, 1956

Carrer de Moret, 2025

SIRENA

Ara vinc a la mar, junt al misteri.
Ara que ja és la platja nua i tendra
meua només, sense terrestres passos.
(La mar reconeixent-me com a filla...)

Dient mar a la mar, jo li dic mare
sense llavis ni veu, i estenc els braços
a l'aire fronterer en el silenci
del món que ja no és meu, **clos** al deliri.
[...]

Dona de carn ací, dona de terra.
Ai, ciutats de corall i flors marines,
món de l'aigua perdut sens reencontre,
companyes fluvials, no retrobades!

TERRA

Òrfena de la mar, vaig créixer, i ara
massa humida la **rel**,
jo no tinc ulls ni mans, i cride
amb veu desconeguda
que no és meua.

He vist els **ratpenats**
penant capvespres
i he recordat banderes llegendàries,
mentre esclata la traca tot arreu
proclamant les raons
que tenim per ésser.
[...]

Jo reste, viva,
dins la carn, dins el temps de la nit.
Indefugible.

I

Ací estic. Escolteu-me. Ja soc sola.
Vinc una altra vegada plena d'ecos
a dir-vos la paraula... Ja soc sola.
Ja no obrirà mai més la porta a l'exili?

[...]

I a la líquida porta està el silenci.
Murs vivents per a mi d'aigua tancada.
Ja no puc tornar més. ¿On sou, amigues?
¿On és la flor dels vostres cants nascuda?

Soc criatura d'aigua en **l'enyorança**
i a penes tinc de mar els ulls i els somnis.
Germanes mudes ja sota les ones,
¿soc sola ací, sola en la mar per sempre...?

Fragment

Vidre ferit de sang.

Gandia: Ajuntament de Gandia, 1977

<http://treballemlapoesia.blogspot.com/2014/03/maria-beneyto.html>

potser ni m'adone del fem
que entre tots hem posat,
com a garlanda
al límit del carrer, ni dels...
Deixem-ho.
Deixem espirals de taronja, plors de ceba,
el vidre,
el suc podrit
de la vida diària.
Doncs ara, en primavera, sols és lícit
parlar de flors.
Parlem de flors, llavors.
De nit. València.
L'amor o el neguit,
la tendra ràbia.
la indignació
ferida de feblesa...
[...]

Que tinc la veu nugada,
els ulls empresonats
i les mans mudes.
Sense remei. Perduda,
tancada en gàbia, en trampa.
En la trampa que em fa emmudir,
la trampa
inevitable, boja,
de l'amor que patesc
per tu,
malaltia inguarible
de la que em moriré qualsevol dia.

Fragment

Vidre ferit de sang (1977)

<https://poeteca.cat/ca/poema/5343>

Parlem-ne

Feu un rogle en la classe i parleu sobre els poemes.

- ➡ Quin dels tres fragments us agrada més? Per què? Si us ve de gust, podeu llegir-los complets seguint els enllaços.
- ➡ En els poemes identifiquem tres espais: el carrer, la mar i el que titula **Terra**. Tots tres esdevenen com uns espais simbòlics. Què pensem que simbolitza el carrer? I la mar? Què simbolitzen les banderes i la traca?
- ➡ Com ja sabeu, l'enyor és una de les constants en la literatura de Maria Beneyto. Si vosaltres haguéreu de marxar de casa vostra, penseu que enyoraríeu el que deixeu?
- ➡ Potser vosaltres veniu d'una altra terra, d'un altre poble o d'un altre país... Què és el que més trobeu a faltar?

Jugueu amb el text

★ De manera individual o en petits grups llegiu els poemes:

amb tendresa 	com una sirena 	cridant, amb veu desconeguda 	mentre esteneu la roba en un balcó 	en un carrer amb molta gent
---	---	---	--	--

Versos en espill

- Organitzeu-vos en classe per parelles i repartiu una estrofa diferent a cada parella.
- Llegiu individualment l'estrofa que us correspon. Podeu assajar-ne la lectura en veu alta sense alçar massa la veu fins que tingueu memoritzada l'estrofa. Jugueu, si us ve de gust, amb la veu i l'entonació, amb les emocions.
- En parella, una persona **(A)** recita i l'altra **(B)** s'hi situa enfront. Al mateix temps que recita, **A** realitza accions que tinguen a veure amb el que està dient i **B**, com una imatge d'espill, imitarà les accions i els gestos d'**A**. Quan acabeu, intercanvieu-vos els rols.

- A partir d'ací podeu seguir jugant i afegir complicació al joc: canviar un espill per a ser l'ombra —i situar-vos-hi darrere—, cantar la cançó i crear una coreografia...

Comprova que ho has entés

Quin significat correspon a cadascuna de les paraules?

Enyorança:

- ☐ Cansament.
- ☐ Elevació natural del terreny, alta i amb pendent.
- ☐ Sentiment de tristor o dolor per l'absència o la pèrdua d'alguna cosa o persona.

Besllum:

- ☐ Energia elèctrica.
- ☐ Aparell que serveix per a fer llum.
- ☐ Claror que deixa passar un cos translúcid.

Rel:

- ☐ Conjunt de pedretes que es desprenen de les roques.
- ☐ Vent fluix.
- ☐ Arrel. Òrgan de les plantes superiors, generalment subterrani, i que té com a funcions fixar la planta al sòl i absorbir l'aigua i altres substàncies nutrients.

Ratpenat:

- Mamífer insectívor nocturn, que passa el dia penjat cap per avall per mitjà de les arpes de les extremitats posteriors, ocult en coves, porxes o altres llocs arrecerats i foscos.
- Mamífer rosegador (*Rattus sp*), de cap menut, morro punxegut, orelles teses, cos gros, potes curtes i cua prima.
- Escarpament rocós de pendent pronunciada situat en el litoral.

Si hi ha paraules que no coneixeu, busqueu-les al diccionari i copieu-les al quadern.

D'aquestes tres definicions que el [Diccionari Normatiu de l'Academia Valenciana de la Llengua](#), (AVL) fa de la paraula feréstec, quina seria l'accepció adequada al context del poema?

1. *adj.* Que és (un animal) salvatge, que no està domesticat. *El llop és un animal feréstec.*
2. *adj.* Que és (una persona) intractable, esquerpa. *Era un home solitari i feréstec que no tenia tracte amb ningú.*
3. *adj.* Que fa feredat.

Feu un repàs de mètrica i marqueu la resposta correcta.

	TERRA	SIRENA	UN DELS MOTIUS
Quantes estrofes té cada fragment?			
Segons la rima , els versos són:	. Assonants . Consonants	. Assonants . Consonants	. Assonants . Consonants
Segons la quantitat de síl·labes , la majoria de versos del poema són:	. Art major . Art menor	. Art major . Art menor	. Art major . Art menor

Escriu un vers o dos que t'haja agradat més d'un dels tres poemes. Explica per què.

El vers/Els versos que més m'ha agradat/m'han agradat és/són

del poema Terra/Sirena/Un dels motius, perquè _____

«Els records són gris-cendra».

La poesia de Maria Beneyto està plena d'imatges de colors i sensacions. Tria el vers que més t'agrada i fes-ne una il·lustració. Amb totes les il·lustracions de la classe feu un mural que podeu titular «El carrer, la mar i el poble», o com decidiu entre totes i tots.

El llenguatge poètic

El llenguatge poètic es caracteritza per utilitzar recursos, jocs amb les paraules que serveixen per a transmetre d'una manera més lliure els sentiments o la percepció d'una realitat. Les paraules no sempre tenen significats literals, el significat de cada paraula varia segons la situació en què s'empra. És a dir, les paraules deixen el seu significat habitual (per exemple: gris-cendra és un color entre el negre i el blanc) per a significar la tristesa en el vers «els records són gris-cendra». Aquests recursos reben el nom de figures.

Un **símbol en poesia** és una paraula, objecte, imatge o element que, a més del seu significat literal, representa una **idea més profunda, abstracta o universal**. Una mena de «clau secreta» que utilitza el o la poeta i que diu una cosa concreta però que vol expressar-ne una altra de més gran o amagada.

Reorganitza els espais de cada poema amb el seu significat simbòlic.

	Espai del poema	Espai simbòlic
Un dels motius	el carrer	la pèrdua («òrfena») i la identitat col·lectiva (poble, país)
Sirena	el poble	la infància, les arrels, els records
Terra	la mar	la mar com a mare, identitat i misteri

El silenci apareix en els poemes **Sirena** i **Terra**. Podem dir que els dos poemes parlen d'una mateixa experiència: una veu que vol parlar però que queda atrapada pel silenci? Busca els versos en què s'expliciten i intenta explicar, a partir dels coneixements del context històric i social, a què es refereix.

Juga amb els versos, i crea noves imatges poètiques.

Els records són gris-cendra	<i>Els records són un dia de pluja</i>
Els records són...	

Feu un repàs a algunes figures poètiques i identifiqueu els versos que us proposem:

«La claror posà un raig per a fer-me besllum»

«¿Com s'acostà la vida als meus ulls? ¿Amb quins passos?»

«Els records són gris-cendra»

«La mar reconeixent-me com a filla»

«És estret per al vent, per al sol i la lluna»

Personificació	Assignació de qualitats humanes a elements inanimats: «el vent em parla a l'orella».	
Metàfora	Substitució d'una paraula per una altra que designa una cosa semblant. Comparació sense nexa: «ets una	
Pregunta retòrica	Formulació d'una pregunta quan no s'espera cap resposta	
Hipèrbole	Deformació de la realitat per mitjà d'expressions exagerades: «ha vingut tot el món a veure el partit».	

Els versos «¿On sou, amigues?» o «¿Soc sola ací, sola en la mar per sempre...?» són preguntes retòriques. Què expressen? Qui penseu que són eixes *amigues*?

Inventa una pregunta retòrica sobre la teua vida, com fa la poeta. Després, llegiu totes les preguntes en veu alta i construïeu un poema col·lectiu. Quin títol li posaríeu?

Convertiu-vos en poetes i treballeu en grup o per parelles.

- ➡ Trieu un tema comú: l'amor, la mar, l'avorriment...
- ➡ Repartiu-vos un recurs poètic a cada grup, dels que heu treballat i d'altres que ja en sabeu: metàfora, comparació, personificació...
- ➡ Cada grup heu d'escriure **un vers inventat** amb aquell recurs.
- ➡ Doneu-vos un temps limitat.
- ➡ Llegiu tots el versos seguits per crear un **nou poema col·lectiu**.

Podeu repetir el joc tantes vegades com vulgueu, fer-lo més ràpid, que tinga alguna paraula concreta cada vers, o fer els versos sense tema comú i mirar d'ajuntar-los a veure què ix. Som-hi?

A banda de l'enyor, pensa si hi ha altres temes en els poemes, i escriu de manera breu quins poden ser els més importants.

Poseu en comú a classe els resultats. Recordeu que una de les coses més interessants que té la poesia és la seua capacitat de generar diferents lectures i, per tant, la majoria de les respostes poden ser possibles sempre que s'argumenten o es justifiquen amb elements del text.

Aprofiteu el moment de debat comú per comparar els tres textos. Trobeu que tenen coses en comú o no cap?

Inves-tic-a:

Busqueu en internet altres poemes d'altres autors i autores de la mateixa època i compareu-los. Quina temàtica hi predomina? Hi ha semblances en la manera d'escriure?

Escriu tu el que no puc escriure encara,
escriu per mi,
escriu-me.
(Lliura'm la lletra aquesta nit
al somni.)

«Lletra al somni» *Elegies de pedra trencadissa* (1997)

1. Una exposició amb les il·lustracions i els poemes o textos que heu escrit.
2. Una presentació digital sobre la vida i l'obra de Maria Beneyto.
3. Crear un [relat digital](#) o un [videolít](#).
4. Un recital amb els poemes que més us agraden. També amb els que heu escrit vosaltres. Podeu fer una mena de diàleg entre un poema d'ella i un de vostre. Com a exemple, us proposem que escolteu la poeta i periodista Susanna Lliberós en el seu pòdcast [Per versar-te la boca](#)

WEBS DE CONSULTA:

Webs de consulta:

AVL: <https://www.avl.gva.es/escriptors-de-lany/maria-beneyto/>

AELC: <https://www.escriptors.cat/autors/beneytom>

“US ANIMEU
A CREAR
UN PÒDCAST?”

Foto portada cedida per l'Espai Joan Fuster

Unitat didàctica: Anna Gascon Peña amb la col·laboració de Rosa Roig Celdai i Maria Lacueva Lorenz

Maquetació: GZ-disseny

ACPV - CARRER DE SANT FERRAN,12 - VALÈNCIA 46001 - TEL.96 315 77 99 - WWW.ACPV.CAT